

LÄNSSTYRELSEN
BLEKINGE LÄN

Bevarandeplan för Natura 2000-område

SE0410133 Tärnö-Yttre Ekö

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000-områden bygger på krav som finns i EUs fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EUs fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EUs arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, till exempel skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap, vilket för detta område skiljer sig något från vad som är beslutat av regeringen. Länsstyrelsen har för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när tillfälle ges. Vid förvaltning och tillståndsprövning utgår man ifrån i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontakter Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, till exempel skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på ”kartverktyget skyddad natur”. Det finns även möjlighet att ladda ner naturtypskartan som shape-fil. För mer information se Länsstyrelsens hemsida.

**LÄNSSTYRELSEN
BLEKINGE LÄN**

Åke Widgren

Bevarandeplan för Natura 2000-området**SE0410133 Tärnö-Yttre Ekö**

Kommun: Karlshamn

Områdets totala areal: 106 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2017-10-25

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2017-11-01

Markägarförhållanden:

Karlshamns kommun

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 1998-12-01, SCI: 2004-12-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut
M2010/4648/Nm**Naturtyper och arter som ska bevaras i området:**Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

1110 - Sandbankar

1160 - Stora vikar och sund

1170 - Rev

1210 - Driftvallar

1640 - Sandstränder vid Östersjön

4030 - Torra hedar

5130 - Enbuskmarker

9190 - Näringsfattig ekskog

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området. Tärnö-Yttre Ekö bidrar till uppfyllandet av miljömålen Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap, Hav i balans samt levande kust och skärgård, och Ett rikt växt- och djurliv.

De prioriterade bevarandevärdena är naturtyperna rev, enbuskmarker och näringsfattig ekskog. Området är naturreservat och innehåller bland annat fina exempel på kustpräglad näringsfattig ekskog. Vid Tärnös sydspets har Skogsstyrelsen avgränsat ett naturvärdesobjekt på 4,6 hektar. Reven är viktiga som reproduktions- och uppväxtområde för till exempel sill och blåmussla.

Beskrivning av området

Området består av två naturreservat, bildade 1980 och 1998. Förutom tre delområden på Tärnö ingår även större delen av den mindre ön Yttre Ekö. Natura 2000-området Tärnö-Yttre Ekö gränsar till och binds samman av Natura 2000-området SE0410163 Tärnö-Harö-Brorsö.

Tärnö är bergig och når på Drakaberget, som delvis ingår i området, en höjd överstigande 35 meter över havet. Berggrunden utgörs i huvudsak av gnejs, men från Drakaberget och mot nordost går en relativt bred diabasgång som delvis sätter sin prägel på vegetationen. Skogen på Tärnö har uppstått efter att betet har upphört. Den har delvis karaktären av naturskog och innehåller spridda, äldre vanligtvis spärrgreniga träd (främst ek) samt däremellan mer eller mindre täta ungskogar som på bättre mark domineras av ek och på tunnare jordar har ett stort inslag av tall. Ofta är ekskogarna mer eller mindre invädda av vildkaprifol från marken och högt upp i kronorna. I områden med klappersten är skogen glesare. Stränderna är blockiga eller består främst av klappersten men bitvis finns även klippstränder samt en sandstrand.

En stor del av Yttre Ekö är bevuxen med ekskog på blockig mark. Skogen innehåller även inslag av lind, oxel, rönn, björk och asp. Liksom på Tärnö klättrar vildkaprifol på flera ställen högt upp i träden. Västra delen av ekskogen på ön är mer öppen med inslag av äldre spärrgreniga ekar samt asp, björk och en. I norr finns en vacker hållmark med väl utvecklade renlavsmattor inramade med kärlväxter i sprickorna. Mindre delar har påverkats av stembrytning.

Den marina miljön runt Tärnö och Yttre Ekö varierar i djupled mellan väldigt grunda områden till djupare sund som sträcker sig ner till cirka 17 meter. Till största delen domineras området av hårdbotten med friska blåstångsbälten som utgör livsmiljö för flera andra organismer som fisk, kräftdjur, musslor och mossdjur. Havsmiljöförordningen omfattar allt havsvatten, och ett system för att bedöma miljöstatus är under utveckling. Den inledande bedömningen (2012) indikerar att god miljöstatus inte uppnås i Östersjön. Vattenförvaltningsförordningen omfattar kustvatten (ut till en nautisk mil utanför baslinjen) och den ekologiska statusen i området är bedömd som måttlig på grund av övergödning och miljögifter (2013).

Tärnö och öarna i dess närområde är attraktiva för det rörliga friluftslivet och Tärnö angörs under sommartid av skärgårdstrafiken från Karlshamn.

Natura 2000-området Tärnö-Yttre Ekö ligger sydväst om Harö skjutfält och är beläget inom influensområdet för buller eller annan risk från riksintresse för totalförsvarets militära del enligt 3 kap 9 § miljöbalken, Harö skjutfält.

Vad kan påverka negativt

Ängs- och betesmarker

- Minskad eller upphörd hävd i gräsmarkerna leder på sikt till igenväxning och en utarmning av den hävdgynnade floran och faunan.
- Tillskottsutfodring av djuren ger indirekt näringstillförsel till marken och missgynnar den hävdgynnade floran.

Marina områden

- Mänsklig påverkan som till exempel byggnation, dumpning, muddring, båttrafik (svall, ljud, ankring, grumling), mineral/sand/sten-utvinning, utsläpp av olja och kemikalier kan också

inverka negativt på den marina miljön.

- För stort uttag av fisk och bifångster i fisket kan påverka artsammansättningen och hela ekosystemet.
- Främmande arter, så som svartmunnad smörbult, kan påverka artsammansättningen.
- Marint avfall, inklusive dess nedbrytningsprodukter, kan orsaka skada på ekosystemet.

Bevarandeåtgärder

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29 §§).

Skydd för området

- Området är skyddat som naturreservat (två reservat). Syftet med reservatsbildningarna är att i huvudsak för friluftslivet säkerställa en värdefull del av Hällaryds skärgård samt att kunna bevara fastighetens naturvärden genom väl planlagda vårdåtgärder. I reservatsbesluten saknas föreskrifter som är direkt riktade till vattenområdena. Nuvarande reservatsbeslut och skötselplaner bör revideras.
- Vattendirektivet. Miljökvalitetsnormer för vatten fastställs med stöd av 5 kap MB, enligt vattenförvaltningsförordningen och Havs- och vattenmyndighetens författningssamling, HVMFS 2013:19. Normerna ställer krav på vattnets kvalitet.
- Havsmiljödirektivet. Miljökvalitetsnormer för marin miljö fastställs med stöd av 5 kap MB, enligt havsmiljöförordningen och Havs- och vattenmyndighetens författningssamling, HVMFS 2012:18. Förordningen syftar till att upprätthålla eller nå en god miljöstatus i havsmiljön.
- Sveriges åtaganden inom HELCOM, Baltic Sea Action Plan, aktionsplan för Östersjön.

Behov av åtgärder

- Grova träd av främst ek behöver friställas.
- Områdets marina miljö behöver inventeras. Kunskap om marina arter och naturvärden saknas.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

1110 - Sandbankar

Areal: 7,1 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Sandbankar består i huvudsak av sandiga sediment och skiljer sig topografiskt från omgivande botten. De är permanent täckta av havsvatten och kan vara fria från vegetation eller täckta av sjögräs och/eller makroalger. Ett område söder om Yttre Ekö har klassats som sandbankar. Närmare uppgifter om naturtypens beskaffenhet inom området saknas i nuläget.

Bevarandemål

Naturtypens areal ska vara minst 7,1 hektar. Förekommande typiska arter ska inte minska. Sedimentationen ska vara begränsad och strömförhållandena ska garantera en bra vattenomsättning och ett bra siktdjup. Vattenkvaliteten ska vara god och den antropogena belastningen i form av fysiska skador av till exempel bebyggelse och bryggor, utsläpp och läckage av övergödande näringsämnen, olja och kemikalier samt onaturlig grumling ska vara försumbar. Ekologisk status enligt vattenförvaltningsförordningen ska vara minst god och får inte försämrats.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är i nuläget inte känt. En inventering av naturtypens växt- och djurliv är nödvändig.

1160 - Stora vikar och sund

Areal: 6,7 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Stora grunda vikar och sund är större havsvikar skyddade från kraftig vågexponering. Botten kan vara mjuk- eller hårbotten, men är ofta mosaikartad med artrika växt- och djursamhällen. Naturtypen är värdefull som reproduktionslokal för fiskarter som till exempel gädda, abborre, mört och löja. Ett vattenområde norr och öster om Yttre Ekö har klassats som stora vikar och sund. Naturtypens beskaffenhet inom området är inte närmare känd.

Bevarandemål

Naturtypens areal ska vara minst 6,7 hektar. Utbredningen av typiska arter som borstnate, blåstång och ålgräs ska vara stabil eller öka. Områdets förutsättning som reproduktions- och uppväxtområde för fisk som gädda, abborre och löja ska vara god. Ekosystemet ska vara i balans med förekomst av rovfisk, exempelvis gädda och abborre.

Vattenkvaliteten ska vara god och den antropogena belastningen i form av fysiska skador av till exempel bebyggelse och bryggor, utsläpp och läckage av övergödande näringsämnen, olja och kemikalier samt onaturlig grumling ska vara försumbar. Ekologisk status enligt vattenförvaltningsförordningen ska vara minst god och får inte försämrats.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är i nuläget inte känt. En inventering av naturtypens växt- och djurliv är nödvändig.

1170 - Rev

Areal: 62,4 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Rev består av sten eller block som höjer sig över omgivande botten. De ska ha täta och välmående blåstångsbälten och en intakt zonerings av växtsamhällen. Artrikedomen ska vara hög och bestå av fisk samt mjuk- och hårbottenarter. Större delen av de vattenområden som ingår är klassad som rev. Djupet går på sina ställen ner till cirka 15 meter och botten är troligtvis mosaikartad där de djupare delarna är flacka och domineras av finare sediment. Någon närmare kunskap om revens beskaffenhet i området finns dock inte.

Bevarandemål

Naturtypens areal ska vara minst 62,4 hektar. Reven ska präglas av en naturlig zonerings och djuputbredning av fastsittande alger och filtrerande djur. Utbredningen av de typiska arterna sågtång, blåstång och blåmussla ska vara bestående eller öka. Reven fungerar som reproduktions- och uppväxtområde för djurarter, exempelvis sill och blåmussla. Näringsväven ska fungera i balans med en naturlig förekomst av rovfisk.

Vattenkvaliteten ska vara god och den antropogena belastningen i form av fysiska skador, utsläpp och läckage av övergödande näringsämnen, olja och kemikalier samt onaturlig grumling ska vara försumbar. Sedimentationen bör vara begränsad. Naturtypen ska vara naturlig med avseende på djupförhållanden, substrat och bottenstruktur. Ekologisk status enligt vattenförvaltningsförordningen ska vara minst god.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är i nuläget inte känt. En inventering av naturtypens växt- och djurliv är nödvändig.

1210 - Driftvallar

Areal: 0,01 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Driftvallar uppkommer genom att tång, vass eller annan vegetation drivit med vattnet genom strömmar och vågrörelser och ansamlats som ”vallar” längs stränderna. Ansamlingarna består av kväverikt, organiskt material där blåstång, vass, säv och annan vegetation är viktiga inslag. På det kväverika underlaget förekommer en frodig vegetation som består främst av främst ettåriga växter, men ett inslag av fleråriga växter kan förekomma. Driftvallar förekommer på flacka stränder dominerade av sten, grus och sand. Naturtypen hyser en rik insektsfauna samt vissa kräddjur. Välutvecklade driftvallar är en viktig miljö för näringssökande, rastande vadare.

Bevarandemål

Naturtypens areal ska minst vara 0,01 hektar. Det ska finnas ansamlingar av kväverikt, organiskt material och det ska också ske en omsättning av driftmaterial. Artsammansättningen ska vara naturlig med för naturtypen typiska arter som spjutmålla och strandmålla

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är i nuläget inte känt.

1640 - Sandstränder vid Östersjön

Areal: 0,1 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

En liten strandremsa vid badplatsen på Tärnö är av naturtypen sandstränder vid Östersjön. Sandstranden fortsätter in i det angränsande Natura 2000-området Tärnö-Harö-Brorsö. Bland de växtarter som noterats märks marviol, strandkål och vejde.

Bevarandemål

Naturtypens areal ska vara minst 0,1 hektar. Markvegetationen ska vara intakt och ha en naturlig artsammansättning. Stranden ska ha en naturlig förekomst av tång, och vattenkvaliteten ska vara god. Den typiska arten marviol ska förekomma med en livskraftig population.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är bristfälligt känt, men bedöms med nuvarande kunskap som gott. En inventering av typiska och karaktäristiska arter bör ske.

4030 - Torra hedar

Areal: 1,2 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Två delområden norr om badplatsen på Tärnö är av naturtypen torra hedar. Artsammansättningen är i nuläget bristfälligt känd, men backnejlika och backtimjan (rödlistad som nära hotad) har noterats.

Bevarandemål

Naturtypens areal ska vara minst 1,2 hektar. Gräsmarken ska vara starkt präglad av hävd. Träd och buskar eller andra av igenväxningskaraktär får inte förekomma. Den typiska arten vårspärgel ska förekomma i en livskraftig population, liksom de hävdberoende arterna backtimjan och backnejlika..

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms med nuvarande kunskap som ordinärt - gott, men en inventering av typiska och karaktäristiska arter bör ske.

5130 - Enbuskmarker

Areal: 7,7 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Två ytor på Tärnö, och ett område på Yttre Ekö är av naturtypen enbuskmarker. Artsammansättningen är i nuläget bristfälligt känd.

Bevarandemål

Naturtypens areal ska vara minst 7,7 hektar. Gräsmarken ska vara öppen till halvöppen och ha ett betydande inslag av gamla och/eller hävdformade enar eller låga, breda och förhållandevis glesa snår med en. Inslaget av träd och buskar som bedöms som igenväxningsvegetation ska vara litet. Kärlväxtfloran ska vara artrik och dominerad av hävdgynnade arter.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms med nuvarande kunskap som ordinärt - gott. En inventering är angelägen.

9190 - Näringsfattig ekskog

Areal: 11,6 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 11,4 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

På Tärnös södra udde liksom på Yttre Ekö finns områden med hedekskog som domineras av ek, med inslag av bland annat avenbok, björk och lind. Marken är delvis blockig. Skogen innehåller senvuxna träd, hålträd med mulm och vidkroniga träd. På Yttre Ekö finns även tydliga spår av tidigare hävd samt ett inslag av hamlade träd. I buskskiktet växer rikligt med vildkarifol och björnbär. I fältskiktet märks bland annat blåbär, getrams, liljekonvalj, ekorrbar, stensöta, harsyra och buskstjärnblomma. Den rödlistade arten liten sönderfallslav (nära hotad) har påträffats på ett stort antal träd på södra Tärnö. Andra lavar som noterats är matt pricklav (nära hotad), gammelekslav (sårbar) och blyertslav (nära hotad). Den eklevande vedsvampen oxtungsvamp (nära hotad) har påträffats, liksom mindre hackspett (nära hotad).

Bevarandemål

Naturtypens areal ska vara minst 11,4 hektar. Småskaliga naturliga processer, som åldrande, avdöende, omkullfallna träd och luckbildning ska påverka skogens dynamik och struktur. Ek ska utgöra ett dominerande inslag. Det ska finnas gamla träd av ek, och förnygring med nya träd som efterträdare. Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Död ved ska förekomma rikligt. Liten sönderfallslav, och de typiska arterna vildkarifol och murgröna ska förekomma i livskraftiga populationer.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms med nuvarande kunskap som gott. Friställning av grova träd behöver ske.

Dokumentation

- ArtDatabanken. 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala.
- Artportalen. www.artportalen.se (uttag 2016-10-27).
- HELCOM. 2007. Baltic Sea Action Plan, www.helcom.fi.
- Jordbruksverket. 2004. Ängs- och betesmarksinventering. Tillgänglig: <https://etjanst.sjv.se/tuvaut/site/webapp/tuvaut.html>.
- Länsstyrelsen i Blekinge län. 1980. Beslut om bildande av naturreservatet Tärnö, med skötselplan.
- Länsstyrelsen i Blekinge län. 1998. Beslut om bildande av naturreservatet Tärnö II, med skötselplan.
- Länsstyrelsen i Blekinge län. 2008. Basinventering av skog i skyddade områden, typiska och egna indikatorarter. Skog PC. Opublicerat.
- Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för de svenska naturtyperna i habitatdirektivets bilaga 1. Dnr NV-04493-11.
- Naturvårdsverket. 2012. Vägledning för de svenska naturtyperna i habitatdirektivets bilaga 1. Dnr NV-04493-11.
- Skogsstyrelsen. 2000. Naturvärdesobjekt. Ärendebeteckning: N 671-2000.
- VISS VattenInformationssystem Sverige, www.viss.lansstyrelsen.se (uttag 2016-10-12).

Bilagor

Bilaga 1. Områdeskarta.

Natura 2000 - SE0410133 Tärnö-Yttre Ekö

